

Wyrok z dnia 16 września 2009 r., I CSK 35/09

Wskazanie właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi przez Komisję Prawa Autorskiego, o którym mowa w art. 107 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.), nie może być zastąpione porozumieniem organizacji zbiorowego zarządzania przyznającym jednej z nich wyłączność działania w określonym terminie.

Sędzia SN Kazimierz Zawada (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Marian Kocon

Sędzia SN Henryk Pietrkowski

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Stowarzyszenia Autorów "Z." w W. przeciwko "K.M.", spółce z o.o. w W. o zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 września 2009 r. skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 września 2008 r.

uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Stowarzyszenie Autorów "Z." domagało się zasądzenia od spółki z ograniczoną odpowiedzialnością "K.M." w W. kwoty 405 287,55 zł, wskazując, że kwota ta z ustawowymi odsetkami należy się współtwórcom utworów audiowizualnych wyświetlanych w kinie pozwanej spółki, na rzecz których ono działa.

W uzasadnieniu pozwu Stowarzyszenie podało, że jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, dysponującą zezwoleniem właściwego ministra na zarządzenie m.in. prawami autorskimi do utworów słownych, muzycznych, słowno-muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym na polu eksploatacji – wyświetlanie.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 19 listopada 2007 r. uwzględnił powództwo na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm. – dalej: "Pr.aut.") w brzmieniu nadanym mu (współ z pozostałymi przepisami tego artykułu) z mocą od dnia 22 lipca 2000 r. przez art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 9 czerwca 2000 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 53, poz. 637) w związku z art. 70 ust. 3 i art. 105 ust. 1 Pr.aut.

Sąd Apelacyjny, oddalając apelację pozwanej spółki, wyrokiem z dnia 2 września 2008 r. podzielił stanowisko Sądu Okręgowego o przysługiwaniu stronie powodowej jako organizacji zbiorowego zarządzania legitymacji do dochodzenia we własnym imieniu od strony pozwanej na rzecz uprawnionych podmiotów roszczeń o wynagrodzenie, o którym mowa w art. 70 ust. 2 Pr.aut. w brzmieniu nadanym mu z mocą od dnia 22 lipca 2000 r. Domniemanie prawne ustanowione w art. 105 ust. 1 Pr.aut. w zakresie wiążącym się z art. 70 ust. 3 Pr.aut. w brzmieniu nadanym mu z mocą od dnia 22 lipca 2000 r. rozciągało się na zarządzanie, ochronę i dochodzenie zarówno praw autorów polskich, jak i autorów zagranicznych ze względu na znajdującą wyraz w art. 5 Pr.aut. zasadę asymilacji. Chociaż art. 70 ust. 2 Pr.aut. został uznany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 maja 2006 r., K 5/05 (OTK-A Zb.Urz. 2006, nr 5, poz. 59) za niezgodny z art. 2 i 32 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji, mógł jednak stanowić podstawę zasądzenia dochodzonej w sprawie kwoty, ponieważ obejmowała ona przewidziane w tym przepisie wynagrodzenie za okres od dnia 6 maja 2001 r. do dnia 31 grudnia 2004 r., przepis ten zaś, zgodnie z wymienionym wyrokiem, utracił moc dopiero 6 czerwca 2007 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie budził też wątpliwość fakt wyświetlania utworów audiowizualnych w kinie pozwanej spółki i sposób ustalenia wysokości dochodzonego wynagrodzenia na rzecz współtwórców tych utworów, należnego im na podstawie art. 70 ust. 2 Pr.aut.

Pozwana spółka, skarżąc wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, przytoczyła jako podstawy kasacyjne naruszenie art. 105 ust. 1 w związku z art. 70 ust. 3 Pr.aut. przez przyjęcie, że stronie powodowej jako organizacji zbiorowego zarządzania, mającej zezwolenie na zbiorowe zarządzanie utworami słownymi, muzycznymi i słowno-muzycznymi, przysługuje domniemanie legitymacji także w zakresie żądania wynagrodzenia należnego zagranicznym współtwórcom utworu filmowego oraz naruszenie art. 6 k.c. przez przyjęcie, że powód udowodnił, iż jest organizacją

zbiorowego zarządzania, za pośrednictwem której pozwany powinien wypłacać wynagrodzenie zagranicznym współtwórcom utworu audiowizualnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powodowe Stowarzyszenie jest niewątpliwie organizacją zbiorowego zarządzania w rozumieniu art. 104 Pr.aut. Organizacje, o których mowa w tym przepisie są uprawnione do zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi – w zasadzie jedynie majątkowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2004 r., I CK 312/02, nie publ.) – w imieniu własnym na rzecz podmiotów uprawnionych. Uprawnienie to obejmuje różnego rodzaju formy wykonywania praw autorskich lub praw pokrewnych, w szczególności kontrolowanie korzystania z dóbr chronionych normami prawa autorskiego, negocjowanie umów licencyjnych z przyszłymi użytkownikami tych dóbr, inkasowanie wynagrodzeń od użytkowników, a w niektórych sytuacjach także ustalanie wynagrodzeń, ich dochodzenie na drodze sądowej oraz podział pomiędzy osoby uprawnione. Może ono wynikać przede wszystkim z powierzenia zarządu określonymi prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi przez uprawnionego w drodze czynności cywilnoprawnej. Może też – jak się powszechnie przyjmuje – opierać na podjęciu przez daną organizację zarządzania określonymi prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi na zasadach prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia (art. 752-756 k.c.). Ponadto źródło tego uprawnienia mogą w pewnych przypadkach stanowić przepisy prawa.

Do zbiorowego zarządzania określonymi prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawniają te przepisy, które przewidują w oznaczonym zakresie obowiązkowe pośrednictwo organizacji zbiorowego zarządzania. Do tego rodzaju przepisów należał m.in. powołany w skardze kasacyjnej art. 70 ust. 3 Pr.aut. w brzmieniu odnoszącym się do mającego zastosowanie w sprawie art. 70 ust. 2 Pr.aut., a obecnie należy art. 70 ust. 3 w brzmieniu nadanym mu z mocą od dnia 1 listopada 2007 r.

Mający zastosowanie w sprawie art. 70 ust. 2 Pr.aut. przyznawał niektórym współtwórcom utworu audiowizualnego, a mianowicie głównemu reżyserowi, operatorowi obrazu, twórcy scenariusza, twórcom innych utworów literackich lub muzycznych stworzonych do utworu audiowizualnego lub w nim wykorzystanych oraz artystom wykonawcom uczestniczącym w utworze audiowizualnym, dodatkowe – w stosunku do uzyskiwanego od producenta z tytułu udziału w

powstaniu utworu audiowizualnego – wynagrodzenie bezpośrednio od użytkowników za korzystanie na określonych polach. Należało się ono m.in. z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach, w wysokości proporcjonalnej do uzyskiwanych stąd wpływów, miało więc w tym przypadku charakter tzw. wynagrodzenia tantiemowego. Obowiązujący obecnie art. 70 ust. 2¹ Pr.aut., ustanowiony w następstwie wyeliminowania z porządku prawnego art. 70 ust. 2 Pr.aut. przez wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 maja 2006 r., K 5/05, przyznaje dodatkowe wynagrodzenie, dotyczące tych samych pól eksploatacji, które wymieniał jego poprzednik, wszystkim współtwórcom utworu audiowizualnego oraz artystom wykonawcom w nim uczestniczącym. Również ten przepis przewiduje z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach współtwórcom i artystom wykonawcom wynagrodzenie tantiemowe.

Należy podzielić pogląd wyrażony w zaskarżonym wyroku, w ślad za wypowiedziami piśmiennictwa, że wskazane unormowania, przyznające współtwórcom utworu audiowizualnego oraz artystom wykonawcom dodatkowe wynagrodzenie mają też zastosowanie do zagranicznych twórców oraz artystów wykonawców. Wynika to z przyjętej w art. 5 pkt 4 Pr.aut. i przepisach wiążących Polskę konwencji międzynarodowych zasady asymilacji (traktowania krajowego), czyli zrównania twórców oraz artystów wykonawców obcych z krajowymi (por. art. 3 ust. 1 porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej, Dz.U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143 – dalej: „porozumienie TRIPS”, art. 5 aktu paryskiego konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych, Dz.U. z 1990 r. Nr 82, poz. 474, w związku z art. 9 porozumienia TRIPS, art. 2 ust. 2 międzynarodowej konwencji o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych, Dz.U. z 1997 r. Nr 125, poz. 800, jak też art. 12 TWE). W związku z powołanymi przepisami porozumienia TRIPS wypada zaznaczyć, że ze względu na zasięg działania Światowej Organizacji Handlu (por. <http://www.wto.int/english>) mają one charakter powszechny.

W związku z tym, że zgodnie z zasadą asymilacji, należne na podstawie omawianych regulacji dodatkowe wynagrodzenie przysługuje także twórcom oraz artystom wykonawcom zagranicznym, a w ustawodawstwach innych państw w zasadzie brak przepisów przyznających podobne wynagrodzenie (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 maja 2006 r., K 5/05), pod adresem tych regulacji – wykraczających także poza standardy wspólnotowe –

wysunięto w piśmiennictwie poważne zastrzeżenia. Podniesiono w szczególności, że przyjęte w prawie polskim rozwiązanie może prowadzić do wypływu z kraju znacznych kwot na rzecz podmiotów zagranicznych bez widoków na podobne dochody z innych państw oraz do przerzucania związanych z tym kosztów na krajowych konsumentów.

Zarówno zgodnie z art. 70 ust. 3 u.p.a w brzmieniu poprzednim, odnoszącym się do mającego zastosowanie w sprawie art. 70 ust. 2 Pr.aut., jak i w brzmieniu obecnym, odnoszącym się do art. 70 ust. 21 Pr.aut., wypłata wynagrodzenia przez korzystającego następuje za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. Chociaż, inaczej niż w art. 21 ust. 1 Pr.aut., nie zastrzeżono wyłączności pośrednictwa właściwej organizacji w tym zakresie, należy przyjąć, że jej pośrednictwo jest obowiązkowe. Przemawia za tym zarówno zastrzeżenie, że zapłata za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania „następuje”, a nie „może nastąpić”, jak też niemożność osiągnięcia celu ustanowionego pośrednictwa przy innym założeniu. Ponadto, chociaż w art. 70 ust. 3 Pr.aut. jest tylko mowa o wypłacie wynagrodzenia za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania, trudno przyjąć funkcjonowanie przewidzianego w tym przepisie pośrednictwa bez uprawnienia właściwej organizacji do określenia, zgodnie z właściwymi zasadami (por. art. 110 Pr.aut.), wysokości należnego wynagrodzenia, a więc bez uprawnienia tej organizacji do zbiorowego zarządzania w tym zakresie.

Jak zaznaczono, uprawniona do pośrednictwa, o którym mowa w art. 70 ust. 3 Pr.aut., czyli do sprawowania związanego z tym zarządu prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, jest właściwa organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, zgodnie zaś z art. 107 Pr.aut., jeżeli na danym polu eksploatacji działa więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania, organizacją właściwą w rozumieniu ustawy jest organizacja, do której należy twórca lub artysta wykonawca, a gdy twórca lub artysta wykonawca nie należy do żadnej organizacji albo nie ujawnił swojego autorstwa – organizacja wskazana przez Komisję Prawa Autorskiego. W świetle treści przytoczonych przepisów, to czy dana organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona na podstawie art. 70 ust. 3 Pr.aut. do zarządzania w odniesieniu do określonych pól eksploatacji, których dotyczy dodatkowe wynagrodzenie należne oznaczonym współtwórcom utworu audiowizualnego i artystom wykonawcom, zależy więc przede wszystkim od tego,

czy organizacja ta jest jedyną organizacją zbiorowego zarządzania działającą na tych polach eksploatacji. Jeżeli odpowiedź na to pytanie jest pozytywna, organizacja ta jest uprawniona do zarządzania w tym zakresie, w razie natomiast odpowiedzi negatywnej, przysługuje jej to uprawnienie tylko o tyle, o ile współtwórca utworu audiowizualnego lub artysta wykonawca, o którego roszczenie do dodatkowego wynagrodzenia chodzi, należy do niej albo – gdy do niej nie należy – została ona wskazana przez Komisję Prawa Autorskiego do sprawowania w tym zakresie kolektywnego zarządu.

Strona powodowa konsekwentnie twierdziła – zaprzeczając odmiennemu zapatrywaniu pozwanej spółki – że jest jedyną organizacją zbiorowego zarządzania działającą na polu eksploatacji – wyświetlanie, którego dotyczą dochodzone w sprawie roszczenia o dodatkowe wynagrodzenie współtwórców utworów audiowizualnych (filmów) pokazywanych w kinie pozwanej spółki. Podkreślała, że w Polsce tylko ona jest upoważniona do sprawowania zarządu w odniesieniu do utworów słownych, muzycznych, słowno muzycznych i choreograficznych eksploatowanych w utworze audiowizualnym, co – jej zdaniem – jednoznacznie wynika z obwieszczenia Ministra Kultury z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie ogłoszenia decyzji Ministra Kultury o udzieleniu i o cofnięciu zezwoleń na podjęcie działalności organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi (M.P. Nr 18, poz. 322). W odniesieniu do innych organizacji, upoważnionych – zdaniem pozwanej spółki – do zbiorowego zarządzania tymi samymi prawami, strona powodowa wyjaśniła w szczególności, że Stowarzyszenie Filmowców Polskich ma zezwolenie na zbiorowe zarządzanie utworami audiowizualnymi jako całością, nie ma natomiast zezwolenie na zbiorowe zarządzanie utworami eksploatowanymi w ramach utworów audiowizualnych, tj. scenariuszami oraz innymi utworami literackimi i utworami muzycznymi, za korzystanie z których strona powodowa dochodzi wynagrodzenia. Ponadto powołała się na zawarte przez nią ze Stowarzyszeniem Filmowców Polskich porozumienie w sprawie prowadzenia wspólnego inkasa wynagrodzeń należnych na podstawie art. 70 ust. 2 Pr.aut., przyznającego jej wyłączność w zakresie inkasowania tych wynagrodzeń.

Ze stanowiskiem, że strona powodowa jest jedyną organizacją zbiorowego zarządzania upoważnioną do zarządzania utworami eksploatowanymi w ramach utworu audiowizualnego, za korzystanie z których strona powodowa dochodzi

wynagrodzenia, nie można się zgodzić. Z powołanego obwieszczenia Ministra Kultury (por. też obwieszczenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 27 listopada 1998 r. w sprawie ogłoszenia decyzji Ministra Kultury i Sztuki o udzieleniu i o cofnięciu zezwoleń na podjęcie działalności organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, M.P. Nr 45, poz. 641), wynika, że Stowarzyszenie Filmowców Polskich uzyskało zezwolenie na zbiorowe zarządzanie „prawami autorskimi do utworów audiowizualnych” m.in. na polu eksploatacji – wyświetlanie (pkt I zezwolenia), oraz na zbiorowe zarządzanie „prawami pokrewnymi przysługującymi producentom utworów audiowizualnych do wideogramów” na oznaczonych polach eksploatacji (pkt II zezwolenia).

W piśmiennictwie trafnie wyjaśniono, że nie ma podstaw do uznania – tak jak przyjmuje strona powodowa (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2006 r., III CSK 143/05, OSNC 2006, nr 12, poz. 206) – że pkt I tego zezwolenia upoważnia Stowarzyszenie Filmowców Polskich do zarządzania prawami autorskimi m.in. na polu eksploatacji – wyświetlanie jedynie do całości utworów audiowizualnych, tj. do zarządzania wyłącznie prawami przysługującymi producentom utworów audiowizualnych, nie upoważnia natomiast do zarządzania, m.in. na polu eksploatacji – wyświetlanie prawami autorskimi do utworów audiowizualnych innych osób niż producenci, tj. do utworów eksploatowanych w ramach utworu audiowizualnego, o które chodzi w niniejszej sprawie. Wnioskowi takiemu sprzeciwia się zestawienie pkt I zezwolenia, w którym brak wzmianki o producencie, z punktem II, w którym taka wzmianka się znajduje. Jeżeliby upoważnienie, o którym mowa w punkcie I zezwolenia, miało mimo braku wzmianki o producencie dotyczyć wyłącznie zarządzania prawami producenta utworu audiowizualnego, to zamieszczenie w punkcie II zezwolenia wzmianki o producencie byłoby zbędne. Podstaw do zacieśnienia upoważnienia, o którym mowa w punkcie I zezwolenia, jedynie do zarządzania prawami producenta utworu audiowizualnego nie daje też różnica w sformułowaniach tego zezwolenia oraz zezwolenia udzielonego stronie powodowej na zbiorowe zarządzanie, m.in. na polu – wyświetlanie, prawami autorskimi do utworów słownych, muzycznych, słowno-muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym. Jak wyjaśniono w piśmiennictwie, Minister Kultury, udzielając zezwoleń poszczególnym organizacjom zbiorowego zarządzania, nie stosował jednolitych określeń, lecz powtarzał treść wniosków zróżnicowanych pod względem terminologicznym.

Strona powodowa nie mogła więc być uznana za właściwą organizację zbiorowego zarządzania uprawnioną z mocy art. 70 ust. 3 Pr.aut. do dochodzenia wszystkich objętych pozwem roszczeń na tej podstawie, że przysługiwała jej w tym zakresie wyłączność zarządzania. W szczególności co do praw scenarzysty w utworze audiowizualnym na polu eksploatacji – wyświetlanie mogła w zakresie zbiorowego zarządzania działać zarówno strona powodowa, jak i Stowarzyszenie Filmowców Polskich.

Strona powodowa nie mogła być też uznana za właściwą organizację zbiorowego zarządzania uprawnioną z mocy art. 70 ust. 3 Pr.aut. do dochodzenia wszystkich objętych pozwem roszczeń na tej podstawie, że uprawnieni twórcy są jej członkami. Spełnienie tej ostatniej przesłanki nie wchodziło w grę, ponieważ w kinie pozwanej wyświetlane były głównie filmy zagraniczne.

Poza tym brak danych pozwalających uznać stronę powodową za uprawnioną z mocy art. 70 ust. 3 Pr.aut. do dochodzenia wszystkich objętych pozwem roszczeń na tej podstawie, że została – zgodnie z art. 107 Pr.aut. – wskazana przez Komisję Prawa Autorskiego jako organizacja zbiorowego zarządzania właściwa w zakresie zarządzania takimi roszczeniami, jak dochodzone. Należy podzielić pogląd, że art. 107 Pr.aut. wyklucza podjęcie prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia w celu realizacji roszczeń normowanych uprzednio w art. 70 ust. 2., a obecnie w art. 70 ust. 21 Pr.aut. Dopuszczenie takiej możliwości stanowiłoby obejście art. 107 Pr.aut. w zakresie, w jakim przyznaje on rozstrzygające znaczenie wskazaniu właściwej organizacji zbiorowego zarządzania przez Komisję Prawa Autorskiego. Z podobnych przyczyn należy też wykluczyć możliwość zastąpienia wymaganego przez art. 107 Pr.aut. wskazania właściwej organizacji zbiorowego zarządzania przez Komisję Prawa Autorskiego umową dwóch organizacji zbiorowego zarządzania upoważnionych do działania na tych samych polach eksploatacji. Umowa o takich skutkach wkraczałoby w wyznaczone bezwzględnie obowiązującą normą kompetencje Komisji Prawa Autorskiego (art. 58 §1 k.c.). Powoływane w sprawie porozumienie ze Stowarzyszeniem Filmowców Polskich, przyznające stronie powodowej wyłączność w zakresie inkasowania wynagrodzeń należnych na podstawie art. 70 ust. 2 Pr.aut., nie mogło więc wyrzeć w świetle art. 70 ust. 3 i art. 107 Pr.aut. przypisywanego mu przez stronę powodową skutku.

W sprawie nie było zatem podstaw do uznania strony powodowej za organizację zbiorowego zarządzania uprawnioną na podstawie art. 70 ust. 3 w związku z art. 107 Pr.aut. do dochodzenia wszystkich objętych pozwem roszczeń.

Jednoczenie uprawnienie strony powodowej do dochodzenia wskazanych w pozwie roszczeń nie mogło być uznane za wykazane za pomocą wynikającego z art. 105 ust. 1 Pr.aut. domniemania przysługiwania organizacji zbiorowego zarządzania uprawnienia do zarządzania i ochrony oraz legitymacji procesowej w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem.

Dochodzenie wskazanych w pozwie roszczeń łączyło się wprawdzie z podjęciem na podstawie zezwolenia właściwego ministra przez stronę powodową zbiorowego zarządzania określonymi prawami na oznaczonych polach eksploatacji, obejmującego również dochodzone roszczenia, czyli ze ziszczeniem się podstawy domniemania prawnego ustanowionego w art. 105 ust. 1 Pr.aut. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSNC 2000, nr 1, poz. 6), jednocześnie jednak w sprawie wystąpiły przesłanki uzasadniające obalenie tego domniemania. W dominujących w piśmiennictwie krytycznych ocenach założeń domniemania prawnego ustanowionego w art. 105 ust. 1 Pr.aut. trafnie podnosi się, że osoby, przeciwko którym to domniemanie działa, czyli użytkownicy, na ogół nie dysponują danymi pozwalającymi im obalić je, tj. przeprowadzić dowód braku stosownego uprawnienia po stronie organizacji zbiorowego zarządzania, natomiast organizacje zbiorowego zarządzania, będące beneficjentami tego domniemania, mogą w zasadzie bez większych trudności, jeżeli tylko rzeczywiście są uprawnione, wykazać swoje uprawnienie. Z tego względu należy przyjąć, że samo zanegowanie tego domniemania przez użytkownika, powinno – podobnie jak w innych przypadkach dowodzenia tzw. faktów negatywnych (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2002 r., V CKN 1796/00, OSNC 2004, nr 2, poz. 23) – mieć wpływ na dowód miarodajnej okoliczności. Jeżeli więc użytkownik neguje oparte na art. 105 ust. 1 Pr.aut. domniemanie przysługiwania powodowej organizacji zbiorowego zarządzania uprawnienia do zarządzania i legitymacji procesowej w odniesieniu do objętych pozwem roszczeń, a możliwość dochodzenia tych roszczeń zależy ostatecznie od tego – tak jak w niniejszej sprawie – czy powodowa organizacja zbiorowego zarządzania została wskazana, zgodnie z art. 107 Pr.aut., jako właściwa przez Komisję Prawa Autorskiego, to ta organizacja powinna wykazać, że do wskazania tego doszło. Jeżeli tego nie uczyni, zostanie

uznana za nieuprawnioną i tym samym dojdzie do obalenia działającego na jej korzyść domniemania opartego na art. 105 ust. 1 Pr.aut. Zajęcie innego stanowiska powodowałoby, że domniemanie nabierałoby w praktyce cechy domniemania nieusuwalnego, a skoro ustawodawca nadał mu – jak większości domniemań prawnych – kształt domniemania wzruszalnego, możliwość jego obalenia powinna być realna.

Stwierdzenie braku podstaw do uznania strony powodowej za organizację zbiorowego zarządzania uprawnioną na podstawie art. 70 ust. 3 w związku z art. 107 Pr.aut. do dochodzenia wszystkich objętych pozwem roszczeń było więc równoznaczne także z obaleniem w odniesieniu do strony powodowej domniemania prawnego ustanowionego w art. 105 ust. 1 Pr.aut.

W świetle tych uwag należało uznać zarzut naruszenia art. 70 ust. 3 i art. 105 ust. 1 Pr.aut. oraz art. 6 k.c. za uzasadniony i orzec na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.c., jak w sentencji.